

EL VELL DE LA FI DEL MÓN

La pensió de la fi del món era a la vora d'una via de tren. Com que aquella no era una estació terminal no es podia considerar que allò fos la fi del món, però sí que era la fi del poble, o l'inici, segons com es miràs i depenent de si el viatger baixava o pujava al tren. Per als que arribaven, la fi del món no era sinó l'inici de la vila. I per als que en marxaven allò era el principi del món fora del poble, i per tant sí que era la fi del món conegut.

A la pensió hi vivia un home molt gran amb una única funció: controlar i comptar els viatgers que s'aturaven en aquell bocí de món de l'Alentejo i així distreia el temps que s'esmerçava entre la migdiada i el sopar o entre el desdèjuni i el dinar. Un temps que passava, quan feia bo, sota l'ombra del llimoner immens que ocupava el pati. A l'hivern o quan plovia es refugiava a la seva cambra, des d'on podia veure l'eixida. Només canviava una mica la posició, perquè des de l'habitació hi havia una cambra que quedava més amagada, mentre que quan era fora el seu control era total.

Ningú no sabia quant de temps feia que el vell s'estava a la pensió, però els més veterans de l'equip ciclista amateur que s'hi hostatjava quan entrenaven per aquelles terres l'havien vist sempre allà. De fet, ni tan sols l'amo de la pensió, que havia fet alguns diners amb negocis de restauració a la contrada, no ho sabia.

Ell havia comprat la pensió amb l'hoste a dins i l'habitació pagada fins que es morís. Per descomptat, a la pensió de la fi del món ningú no sabia qui feia l'ingrés dels diners de la cambra i del que el vell es menjava a la seva taula de sempre, com si fos un moble més del restaurant. Un cop a l'any, a l'octubre, el propietari de la pensió enviava una carta a un apartat postal de Lisboa informant de la pujada de preus anual i puntualment els ingressos al banc es modificaven i indicaven la nova quantitat estipulada. Problema resolt i amb la màxima celeritat, que és una de les coses que més li agradaven a l'amo de la pensió de la fi del món, acostumat a trobar-se que el ritme de la burocràcia portuguesa sovint no era el ritme de les seves ànsies de negoci.

Convendria dir que la pensió de la fi del món és a Grandola, la vila portuguesa immortalitzada per la Revolució dels Clavells, però aquesta és una altra història i la pensió de la fi del món només recorda el 25 d'abril perquè és festiu i de tant en tant hi arriba algun turista despistat, d'aquests que fan turisme històric i se n'enduen la major de les decepcions o la major de les alegries en veure que les coses tampoc no han canviat tant.

La pensió de la fi del món ja existia el 1974 i el vell ja hi era, només que no era vell, o no ho era tant. Com a mínim això ja era un punt de partida per a l'Elionor Gomes, de divuit anys, que acabava d'arribar a Lisboa feia només dues hores per estudiar periodisme i escatir el misteri de l'home vell que havia vist sempre a la pensió on vivia amb la seva mare, una de les netejadores d'habitacions i cuinera del restaurant i que, de tant en tant, mantenia el llit calent de l'amo de la pensió. Per a ella la fi del món era el principi del món, que començava per Lisboa i una carrera universitària guanyada per la mare i per ella a base de fregar escales i treure bones notes que es transformassin en beques. L'Elionor Gomes -duia el llinatge de la

mare, el pare havia fugit ningú no sabia on i la mare no li va dir mai qui era- pensava que una bona manera de començar la seva carrera com a periodista d'investigació podia ser esbrinar el misteri que tenia més a la vora i oferir una resposta possible al seu públic lector més immediat, el personal de la pensió de la fi del món.

L'Elionor Gomes va arribar a la ciutat en el moment adequat arrossegant una pesada maleta de rodes que va entaforar en un taxi tot d'una que arribà a l'estació. El seu cosí, Miguel Costa, vivia al Largo de São Miguel, a l'Alfama, i justament li havia quedat una habitació buida. La maleta de l'Elionor, tot i comptar amb unes rodes especials, hauria estat impossible d'arrossegat pels empedrats i asfaltats singulars de Lisboa, i per això es decidí a fer el dispendi en taxi, perquè tot i que estava disposada a estalviar fins al darrer cèntim innecessari, sabia que no aconseguiria arribar a casa de son cosí, a qui no veia des de feia nou mesos, des del Nadal anterior, potser perquè ell sabia que si tornava molt sovint a la fi del món, tal volta seria difícil sortir-ne una segona vegada. Ell l'esperava a casa, li va mostrar la seva habitació i l'Elionor va tenir una sensació molt semblant a la llibertat per primera vegada. Li agradava aquell lloc amb vistes a la petita església i el barri de l'Alfama, que mesclava l'olor de sardines a la brasa amb el d'alguna antiga llar de foc.

Aquells primers dies a Lisboa els va esmerçar en plantejar un pla viable. Al final va optar per la màxima senzillesa. Simplement havia d'esperar que algú anàs a buidar l'apartat de correus 82 de l'oficina de Morais Soares i seguir-lo. I sabia que allò passaria aviat. Cada primer d'octubre el propietari de la pensió de la fi del món remetia la carta amb la pujada del preu del lloguer. Va anar a mirar els horaris de l'oficina de correus i va descobrir que allò era encara millor, perquè va veure que els apartats de correus només es podien buidar a partir de les tres del migdia, quan ella ja hauria sortit de la universitat i així no perdia cap de les classes que tot just havien començat i que tant li agradaven. L'Elionor Gomes es va trobar que l'inici de la universitat comportava algunes indignitats com les putades que els veterans feien als novells. Tant era així que malgrat que a ella no li feren res, va decidir fer un vídeo amb la seva càmera i enviar-lo a un eurodiputat suec que s'encarregava de temes d'ensenyament. Va ser el seu primer vídeo denúncia, que també envià a algunes televisions europees perquè veiessin el comportament insultant de les teòriques elits portugueses. Però tot i aquella croada en contra de la barbàries no va perdre de vista el seu objectiu principal: controlar aquell apartat de correus.

L'Elionor Gomes estava asseguda amb un llibre entre les mans que no llegia. Havia arribat el dia i a les tres en punt havia entrat a l'oficina de correus, havia localitzat l'apartat i s'havia situat a una distància prudencial disposada a espigar. No va haver d'esperar gaire. A les tres i mitja va comparèixer una dona de devers seixanta anys que va obrir l'apartat, va recollir dues cartes i un paquetet i va sortir. L'Elionor li anà al darrere i la dona va travessar el carrer i va començar a pujar la Calçada do Poço dos Mouros. Ella la va seguir. Lisboa era un turó considerable i tots els carrers feien pujada o baixada, però aquella devia ser una de les costes més dures de la ciutat. Per sort ella estava en forma i podia mantenir el ritme endimoniat de la dona a qui seguia, que malgrat l'edat i els evidents quilos de més rebotits dins la falda es movia amb una agilitat sorprenent.

La senyora va arribar fins a la biblioteca de la Penha da França. Havia pujat tota la Calçada do Poço dos Mouros a una velocitat sorprenent i només havia parat un moment per veure quins eren els *pratos do dia* que oferia el restaurant Mario, on el carbó ja feia estona que estava preparat per oferir les millors carns i peixos a la graella. L'Elionor Gomes es va quedar a la porta sense decidir-se a entrar. Resultava evident que aquella dona era la bibliotecària i que tot just començava el torn. Havia de trobar una manera adequada de començar la conversa, si és que allò era possible, però hi havia l'inconvenient de fer la primera passa.

Va tornar al carrer i va admirar la bellesa de l'edifici, així com també la de la fusta dels mobles que omplien aquella biblioteca vella però plena d'encant i va buscar una manera de poder entrar i parlar amb ella. La mirada als prestatges des de l'exterior i el fet de veure la dona sola i la biblioteca deserta -els adolescents eren encara a l'institut- la varen acabar de convèncer. Aquells llibres estaven farcits d'històries com la seva i ella no podia fracassar en la primera missió que s'havia imposat. Així que el que havia de fer era entrar i dir-li la veritat. L'Elionor Gomes va armar-se de valor i va passar el mostrador d'informació com si fos una de les clientes habituals de biblioteca, una usuària d'aquelles històries que s'amuntegaven als prestatges.

L'olor de la fusta vella la va sorprendre. L'Elionor Gomes s'hi sentia molt bé, allà dins. Aquells prestatges li recordaven els de la segona planta del casino de Grândola, que acollia la biblioteca municipal on ella havia passat moltes hores, allunyada de la pensió de la fi del món i obrint-se al món a través de les paraules que podia llegir perfectament allà mateix on s'havien format les mines elits intel·lectuals agràries de la vila. L'Elionor Gomes entrà fins a la sala de lectura on hi havia la dona i s'acostà al petit taulell amb l'ordinador. Quan la veié de prop pogué adonar-se que la dona duia una gran quantitat de marques a la cara, com de qui ha passat malament una verola.

-Benvinguda, què desitja? -la veu de la dona sonà càlida, convidant a la conversa, al repòs, a la confidència.

-La veritat és que no sé ben bé per on començar. Miri, sóc la filla de la Manuela, una de les netejadores de la pensió de la fi del món, a Grândola.

-Així doncs, ha arribat l'hora? No es preocupi, no sento res per aquell home, ja ho pot dir tot.

-L'hora de què?

-Vull dir que vostè deu ser aquí per anunciar-me, a la fi, la mort del pare.

-No, no, jo sóc aquí per una altra cosa.

-Així doncs, el pare es viu?

-Si es refereix al senyor Nemésio Lopes, sí, encara és viu i té bona salut.

-I doncs, com és que vostè és aquí i com m'ha trobat?

-És una història una mica complicada i no voldria que s'enfadàs amb mi.

-Tranquil·la, tenc tot el temps del món, fins a les cinc no començaran a venir els usuaris.

-Doncs miri, ja li he dit que sóc la filla d'una de les treballadores de la pensió. Estic estudiant periodisme aquí a Lisboa i vaig decidir aprofitar la vinguda per saber què s'amaga al darrere de la vida de Nemésio Lopes, qui és, qui li paga les factures de la pensió i per què. Sabia de l'existència de l'apartat de correus al qual li enviem tota la paperassa i les seves factures i per això he estat esperant que vostè el buidàs i l'he seguida fins aquí. He estat una bona estona fora pensant una bona excusa, però com que no n'he trobada cap i penso que amb la veritat pel davant se sol arribar lluny, m'he permès el luxe d'incomodar-la. Ara veig que no ho hauria d'haver fet i li'n demano disculpes. Ja marxo.

-No, espera. Ja és hora que algú sapi la veritat sobre el meu pare.

-Vol dir?

-Sí, és del tot imprescindible. Ja he callat massa anys. Però aquesta és també una història massa llarga. Potser hauràs d'esperar que acabi la feina i t'ho explico amb calma.

-Com vostè vulgui.

L'Elionor Gomes i la Rita Lopes anaren al petit restaurant de la Calçada do Poço dos Mouros. La conversa es va allargar durant dues llargues hores mentre despatxaven un plat de bacallà a braz i unes postres delicioses. Tot i això, la conversa els hi estava llevant la gana a les dues, només tenien ganes de parlar i buidar-ho tot l'una i d'escoltar i aprendre, l'altra.

Una setmana després, l'Elionor Gomes començava la seva trajectòria com a periodista amb un reportatge a tota pàgina al *Diario de Notícias*:

"El torturador més sinistre del règim viu a la pensió de la fi del món".

Lisboa-Barcelona, setembre de 2010.